

REIS DOOR DE NACHT

Eén van de verzetsmensen in Hooghalen was de schrijver Anne de Vries. Tijdens de oorlogsjaren heeft hij gegevens verzameld, die hij noteerde om ze vervolgens te verstoppen achter de balken op de zolder van Villa Dennerode, een nabijgelegen woning. Voor verschillende van zijn publikaties heeft hij deze gegevens gebruikt. Hierbij kan gedacht worden aan zijn bijdragen in Het Grote Gebod, Gedenkboek van het verzet in LO en LKP en zijn boek over het leven van verzetsstrijder Johannes Post.¹⁾ Wat tot dusver onbekend is gebleven, is het feit dat hij ook zijn kennis van de gebeurtenissen in de oorlogsjaren in de gemeente Beilen gebruikt heeft voor het schrijven van de omnibus Reis door de nacht.

Overzicht

Het eerste deel van *Reis door de nacht*, *De duisternis* in verscheen in 1951. Tussen genoemd jaar en 1958 verschenen vervolgens de delen *De storm steekt op*, *Ochtendgloren* en *De nieuwe dag*. Later werden de afzonderlijke delen gebundeld in de omnibus *Reis door de nacht*. In het boek wordt het leven van de familie De Boer in de oorlogsjaren 1940-1945 beschreven.

Anne de Vries.

Het eerste deel begint met de verhuizing van de familie De Boer in de meidagen van 1940 uit Zeist naar Drenthe. Vervolgens wordt de reis naar het westen in de eerste oorlogsdagen van 1940 beschreven. In dit deel staan de belevenissen van het gezin in het westen van het land (Den Haag en Rotterdam) centraal. Het deel eindigt met de terugkeer in Drenthe.

Het tweede deel handelt over de gebeurtenissen in de eigen woonomgeving. De familie De Boer komt in het verzetswerk terecht, helpt onderduikers en piloten en bevrijdt een joods meisje uit het kamp Westerbork. Het boek eindigt met verraad door een 'foute' buurman en het in vlammen opgaan van de woning van de familie De Boer. Het gezin De Boer valt uiteen.

In het derde deel lezen we over zoon Jan, die aansluiting vindt bij de verzetsgroep van oom Hein. Nadat een aantal verzetsdaden zijn beschreven,

wordt verteld hoe Jan de Boer uiteindelijk gearresteerd wordt en een tijdje vastzit. Als hij naar de Veluwe wordt gebracht om gefusilleerd te worden, weet hij te ontsnappen.

Het laatste deel handelt weer over gebeurtenissen in Drenthe vanaf juni 1944. Opnieuw is Jan de Boer, nu met zijn jongere broer Frits, actief in het verzet. Ook wordt verhaald van gebeurtenissen in Nederland en in Europa: de slag bij Arnhem, de spoorwegstaking, de landing in Normandië, etc.

Herkenbaar

In de inleiding van dit artikel is al gesteld, dat Anne de Vries gebeurtenissen uit de oorlogsjaren in de gemeente Beilen gebruikt heeft voor dit jeugdboek. Wie goed op de hoogte is van het oorlogsgebeuren in deze gemeente, kan uit de verschillende beschrijvingen van personen en gebeurtenissen de echte personen en de juiste gebeurtenissen destilleren. In deze bijdrage wordt een aantal voorbeelden genoemd, die voor bewoners en oud-bewoners van de gemeente Beilen duidelijk herkenbaar zijn.

Voor dit artikel is de elfde druk van *Reis door de Nacht* gebruikt.²⁾ Citaten uit het boek zijn cursief aangegeven. De meeste gegevens voor dit artikel zijn ontleend aan de concepttekst van het boek over de oorlogsjaren in de gemeente Beilen. Zij zijn daarom niet geannoteerd.

Anne de Vries

Anne de Vries werd op 22 mei 1904 geboren in Kloosterveen, gemeente Assen. Hij groeide op in Assen. Na tuinman en drukkersleerling te zijn geweest, volgde hij in de avonduren een opleiding tot onderwijzer. Hij was hiertoe aangezet door de hoofdredacteur van de *Drentsche en Asser Courant*, J.L. de Boer. Deze had in de twintiger jaren de schrijverstalenten van De Vries ontdekt.

Verondersteld mag worden, dat de familienaam De Boer door De Vries als een hommage aan de oudhoofdredacteur gebruikt is.

Na achtereenvolgens onderwijzer te zijn geweest in Exloërmond, Zeist en Ermelo keerde hij weer terug naar Zeist. In 1936 woonde hij in Mepperveld, waarna hij nog drie jaar in Driebergen woonde, alvorens in de meidagen van 1940 naar Drenthe te verhuizen.

Reis door de nacht

Drenthe

Anne de Vries begint het eerste deel met het vertellen van de verhuizing van de familie J. de Boer in de meidagen van 1940 vanuit Zeist naar Drenthe. Hij beschrijft vervolgens de prachtige woonomgeving met in de nabijheid van de woning een boomgaard met peren- en appelbomen.

Het woonhuis van Anne de Vries, halverwege Beilen-Hooghalen.

Vete

Tussen twee burens van Anne de Vries, Hayer en Ebbinges, bestond voor de oorlog een jarenlange vete.³⁾

Op bladzijde 9 wordt verteld over een vijftien jaar oude vete tussen de burens van de familie De Boer, de landbouwers Harm Barelds en Freerk Bouwmeester, die op de dag van de Duitse inval voor het eerst sinds lange tijd weer met elkaar spraken.

De storm steekt op

DKW

In het tweede deel treffen we ook veel herkenbare dingen aan. Op de pagina's 139 en 140 beschrijft De Vries de wagen van de familie De Boer: een DKW. In de tekst lezen we ook, hoe het bezit van een auto in de oorlogsjaren verantwoord werd tegenover hen van wie een auto was afgenomen of die het bezit van een auto zagen als het heulen met de vijand. De auto was immers nodig voor het

